

Factsheet arbeidsmarkt zorg en wjk Friesland 2017

ZorgpleinNoord

ZorgpleinNoord is het grootste werkgeversverband voor zorg en welzijn in Noord-Nederland. Tot 1 januari 2017 was het werkgebied Groningen en Drenthe en sinds die datum hoort daar ook de provincie Friesland bij. In totaal worden bijna 270 werkgevers ($\pm$ 65.000 fte) vertegenwoordigd uit alle branches van de sector zorg en wjk. Onder de zorg- en wjk-sector vallen de zorgbranches: ziekenhuizen, geestelijke gezondheidszorg (GGZ), gehandicaptenzorg, verpleging, verzorging en thuiszorg (vvt), huisartsen, gezondheidscentra en overige (eerstelijns)zorg. De wjk-branches bestaan uit welzijn en maatschappelijke dienstverlening (wmd), jeugdzorg en kinderopvang.

Daarnaast zien ook gemeenten in toenemende mate de meerwaarde van samenwerking met ZorgpleinNoord en in het bijzonder geldt dit voor het sociaal domein.

ZorgpleinNoord ondersteunt en informeert werkgevers op het terrein van arbeidsmarktvraagstukken. Dit doet zij door het uitvoeren van arbeidsmarktonderzoek, het leveren van een bijdrage aan mobiliteitsvraagstukken, het imago van de sector en het geven van voorlichting over werken in de sector.

Op deze wijze wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de balans op arbeidsmarkt voor vraag en aanbod. Landelijk is ZorgpleinNoord vertegenwoordigd in RegioPlus, het samenwerkingsverband van 14 regionale werkgeversverbanden, en werkt daarin nauw samen met het ministerie van VWS.

De missie van ZorgpleinNoord is het leveren van een waardevolle bijdrage aan zorg & welzijn en daarmee aan de leefbaarheid in de regio.

In deze factsheet, opgesteld door ZorgpleinNoord, komen de volgende onderwerpen aan bod:

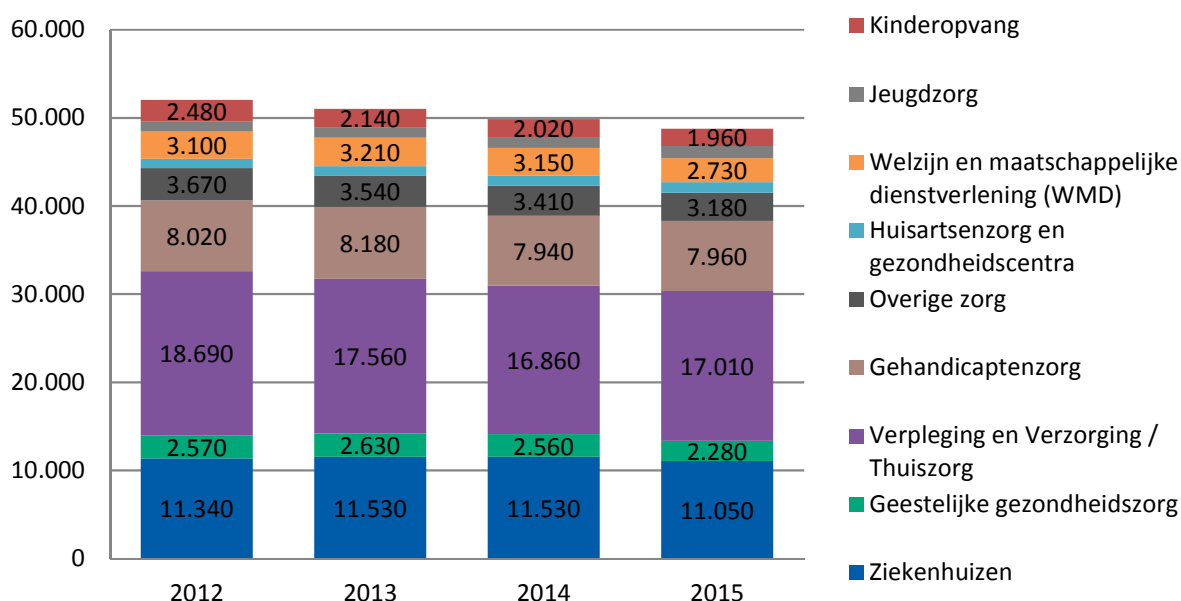
1. Huidige stand van zaken werkgelegenheid per branche
2. Toekomstverwachtingen sector zorg en wjk
3. Vacature-ontwikkeling ZorgpleinNoord
4. Toekomstverwachting per kwalificatie sector zorg en wjk
5. Onderwijsontwikkelingen
6. Demografische ontwikkelingen
7. Conclusies

1. Afname werkgelegenheid in Friesland 2012-2015

- Van alle Friese werknemers werkt bijna één op de zes (16,4%) in de sector zorg en wijk (bron: CBS, bewerking Prismant/CAOP, 2016). Dit zijn bijna 50.000 mensen (n=48.770).
- In de provincie Friesland is vergeleken met 2012, het aantal werknemers in de sector zorg en wijk in 2015 met 3.310 werknemers gedaald (-6,8%).
- Branches waarin onder andere een duidelijke daling heeft plaatsgevonden, zijn: kinderopvang -21% (n= -520), overige zorg -13,4% (n= -490) en welzijn en maatschappelijke dienstverlening -11,9% (n= -370).
- De enige branche die in Friesland is gegroeid in de periode 2012-2015, is jeugdzorg 11,9% (n= 260).

Figuur 1: Ontwikkeling aantal werknemers per branche in Friesland van 2012-2015

Bron: Kiwa Carity, 2016a bewerking ZorgpleinNoord.

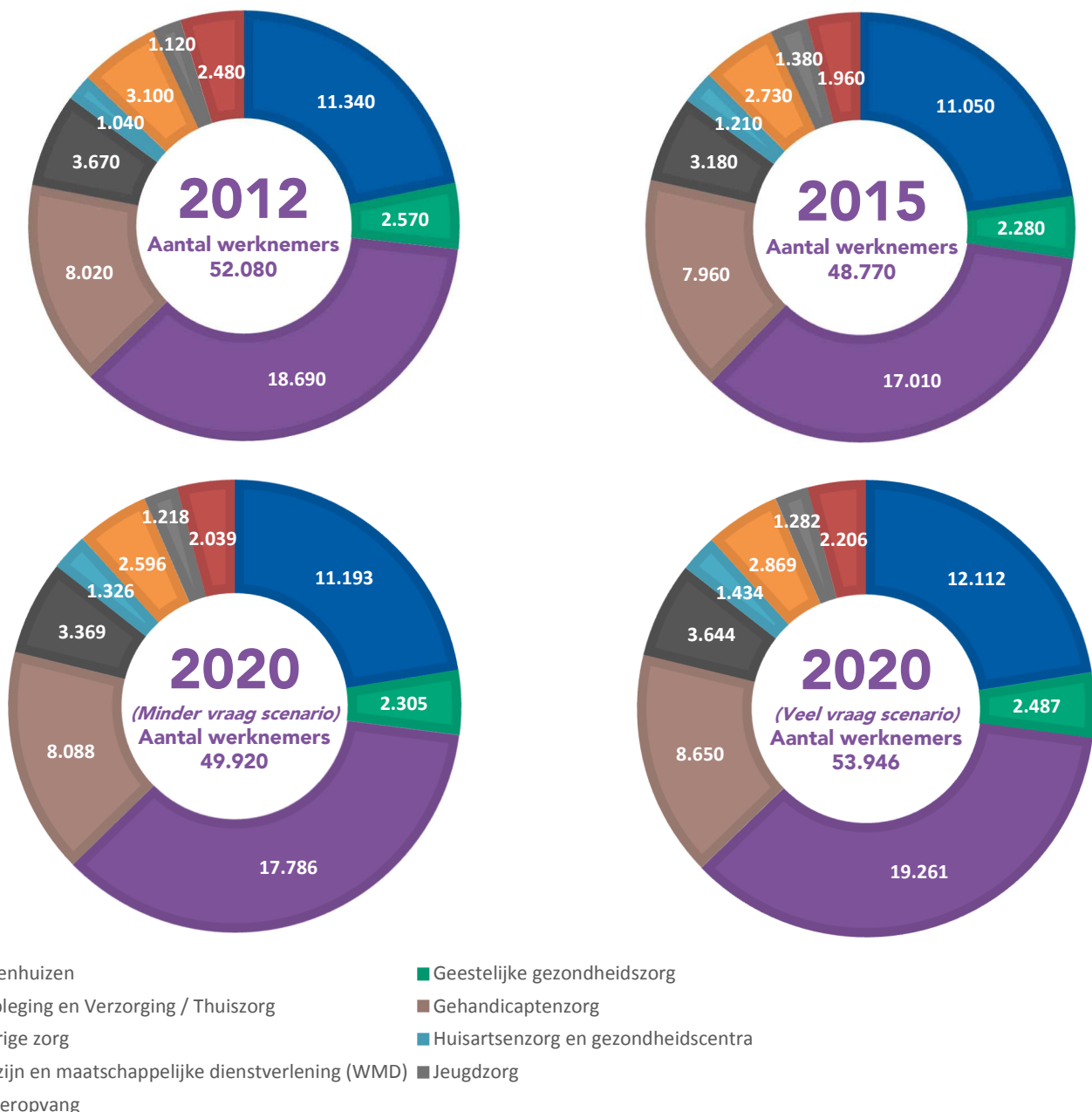

2. Werkgelegenheid in Friesland trekt naar verwachting weer aan

- De verwachting is dat, na de getoonde daling tussen 2012-2015 (figuur 1), de werkgelegenheid in de sector zorg en wjk langzaam weer aantrekt naar bijna 50 duizend werknemers bij een minder vraag scenario (n=49.920) en naar bijna 54 duizend werknemers bij een veel vraag scenario (n= 53.946) (voor meer informatie over veel en minder vraag scenario zie voetnoot 1, blz. 4).
- Grote stijgingen (2015-2020) worden verwacht in de branches: huisartsenzorg en gezondheidscentra (18,5% bij veel vraag en 9,6% bij minder vraag), verpleging, verzorging en thuiszorg (13,2% bij veel vraag en 5,8% bij minder vraag) en kinderopvang (12,6% bij veel vraag en 4% bij minder vraag).
- Minder grote stijgingen of zelfs dalingen (2015-2020) worden verwacht in branches: jeugdzorg (-7,1% bij veel vraag en -11,7% bij minder vraag) en welzijn en maatschappelijke dienstverlening (WMD) (5,1% bij veel vraag en -4,9% bij minder vraag).

Figuur 2: Ontwikkeling aantal werknemers per branche in Friesland 2012, 2015 en 2020

Bron: Kiwa Carity, 2016a bewerking ZorgpleinNoord.

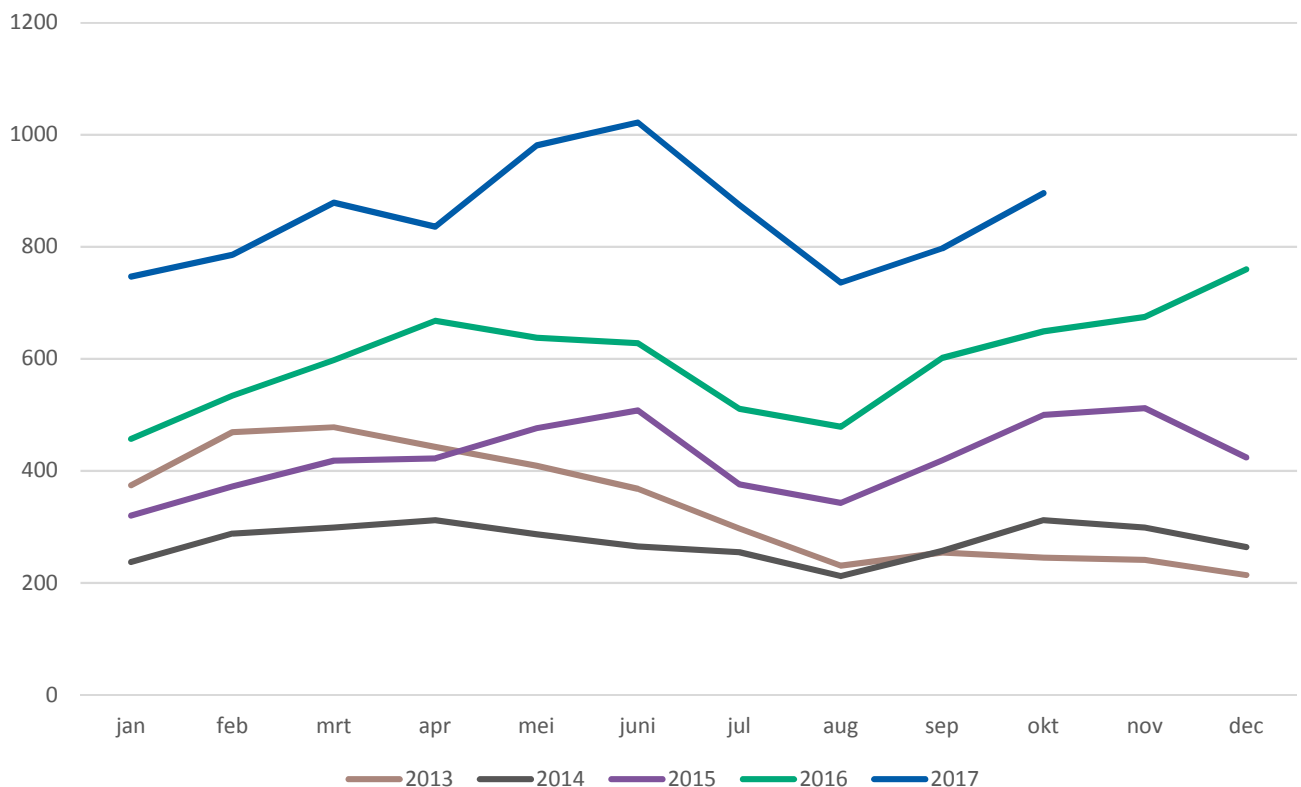

3. Toenemend aantal vacatures op ZorgpleinNoord

- Niet alleen de brancheprognoses van Kiwa Carity 2016 (figuur 2)¹ laten een groeiverwachting zien, ook het aantal vacatures op de site van ZorgpleinNoord maakt afgelopen jaren een duidelijke groeiontwikkeling door, zoals te zien in figuur 3.
- In de maand juni 2017 is voor het eerst de grens van 1.000 vacatures per maand doorbroken (n=1.022), vergeleken met bijvoorbeeld het aantal vacatures in juni 2013 (n=368) zijn dit ruim 650 vacatures meer (n=662).
- In de periode januari-oktober 2017 worden gemiddeld per maand de meeste vacatures geplaatst door de branches: verpleging, verzorging en thuiszorg (n=315), geestelijke gezondheidszorg (n=166) en gehandicaptenzorg (n=164).
- In de periode januari-oktober 2017 worden gemiddeld per maand de meeste vacatures geplaatst voor de functiegroepen: verpleegkundigen (n=185), verzorgenden (n=142) en sociaal pedagogisch (n=140).

Figuur 3: Vacature-ontwikkeling ZorgpleinNoord 2013-2017

Bron: ZorgpleinNoord vacaturesite, 2017

¹ Voor de prognose van de werkgelegenheid per branche in 2020 is links het meest negatieve scenario (minder vraag) en rechts het meest positieve scenario (veel vraag) gegeven. Het veel vraag scenario is gebaseerd op de verwachte landelijke groei van de zorguitgaven en de daarbij behorende landelijke groei van de financiële middelen. Het minder vraag scenario gaat uit van een lagere werkgelegenheidsgroei per branche dan de groei van de beschikbare financiële middelen.

4. De Friese arbeidsmarkt wordt de komende jaren krapper

- Onderstaande tabel laat zien dat vergeleken met 2017 de arbeidsmarkt voor sector zorg en wijk in 2020 krapper aan het worden is. Er bestaan nog steeds kleine overschotten maar deze overschotten nemen wel af.²
- De arbeidsmarkt wordt krapper naarmate het opleidingsniveau van de kwalificaties stijgen. De tekorten worden vooral verwacht bij kwalificaties op mbo-4 en hbo-niveau.
- In 2020 worden in Friesland onder andere tekorten aan werknemers verwacht met de kwalificaties: culturele en maatschappelijke vorming hbo bij veel vraag -5% (n= -15) en bij minder vraag -2% (n= -5), verpleegkundige mbo-4 bij veel vraag -2% (n= -104) en doktersassistent mbo-4 bij veel vraag -3% (n= -60). In de laatste twee gevallen worden bij het minder vraag scenario geen tekorten verwacht.
- In 2020 worden in Friesland onder andere overschotten aan werknemers verwacht met de kwalificaties: verzorgende mbo-3 bij veel vraag 3% (n=228) en bij minder vraag 6% (n=458), sociaal cultureel werker mbo-4 bij veel vraag 26% (n=19) en bij minder vraag 29% (n=21) en medewerker maatschappelijke zorg mbo-4 bij veel vraag 4% (n=113) en bij minder vraag 7% (n=181).

Tabel 1: Verwachte tekorten (-) en overschotten (+) Friesland per kwalificatie en scenario in 2017 en 2020

Bron: Kiwa Carity 2017 bewerking ZorgpleinNoord

tussen -1 en 1 % tekort

evenwicht

-1 en groter

tekort

1 en groter

overschot

	Aantal werknemers	Veel-vraag		Minder-vraag	
Kwalificaties mbo & hbo	2015	2017	2020	2017	2020
Verzorgende mbo-3	7.430	5%	3%	7%	6%
Medewerker maatschappelijke zorg mbo-3	640	20%	11%	22%	14%
Pedagogisch medewerker mbo-3	380	13%	14%	15%	15%
Verpleegkundige mbo-4	5.760	0%	-2%	2%	1%
Doktersassistent mbo-4	1.790	0%	-3%	1%	0%
Medewerker maatschappelijke zorg mbo-4	2.640	3%	4%	4%	7%
Pedagogisch medewerker mbo-4	680	-2%	-2%	1%	1%
Sociaal cultureel werker mbo-4	70	48%	26%	50%	29%
Sociaal dienstverlener mbo-4	80	16%	16%	18%	19%
Verpleegkundige hbo	2.080	0%	-1%	2%	3%
Sociaal pedagogische hulpverlening hbo	2.540	4%	3%	5%	5%
Pedagogiek hbo	550	12%	11%	14%	13%
Maatschappelijk werk en dienstverlening hbo	820	-2%	-5%	0%	-1%
Culturele en maatschappelijke vorming hbo	300	-3%	-5%	-1%	-2%
Totaal	25.760	4%	2%	6%	5%

² Of er sprake is van een tekort of een overschot aan arbeidskrachten, wordt bepaald door de verwachte vraag van werkgevers af te zetten tegen het verwachte aantal mensen dat zich aanbiedt op de arbeidsmarkt. De verwachte vraag van werkgevers bestaat uitbreidingsvraag (meer of minder werkgelegenheid) en vervangingsvraag (medewerkers die sector verlaten vanwege o.a. pensionering, baan in een andere sector of ontslag). Het aanbod van mensen bestaat uit instroom vanuit het onderwijs, zij-instromers, herintreders en mensen die zich aanbieden vanuit een uitkering. Tekort: vraag van werkgevers is groter dan het aanbod van mensen. Overschot: vraag van werkgevers is kleiner dan het aanbod van mensen.

5. Aantal onderwijsdeelnemers in zorg en wijk ten opzichte van totaal blijft stabiel in Friesland

- Het percentage mbo onderwijsdeelnemers in Friesland dat een opleiding volgt in de sector zorg en wijk ten opzichte van het totaal ,bo onderwijsdeelnemers is gedaald van 27,5% in 2012 naar 25,5% in 2016 (-2,0%). Bij hbo is dit een stijging van 12,8% naar 14,1% (groei van 1,4%).
- Het aantal onderwijsdeelnemers met een welzijnsopleiding in het mbo daalt het hardst ten opzichte van het totaal (-2,2%).
- Het aantal onderwijsdeelnemers in de sector zorg vergeleken met het totaal aantal onderwijsdeelnemers is zowel in het mbo (0,2%) als in het hbo (1,1%) gestegen in Friesland.
- Opleidingen waar het aantal onderwijsdeelnemers onder andere hard zijn gedaald zijn: helpende (niveau 2) -181,7% (n= -614), pedagogisch werk (niveau 3) -43,7% (n= -246) en sociaal werk (niveau 4) -35,2% (n= -137).
- Opleidingen waar het aantal onderwijsdeelnemers onder andere hard stijgen zijn: verpleegkundige (niveau 4) 39,4% (n=481), verpleegkundige (niveau 6) 51,2% (n=285) en culturele en maatschappelijke vorming (niveau 6) 38,7% (n=272).

Tabel 2: Overzicht aantal onderwijsdeelnemers Zorg en Welzijn Friesland 2012-2016

Bron: DUO bewerking ZorgpleinNoord, 2017

Opgenomen instellingen

MBO:ROC Friese Poort en ROC Friesland college en Nordwin college

HBO: NHL Hogeschool en Stenden Hogeschool

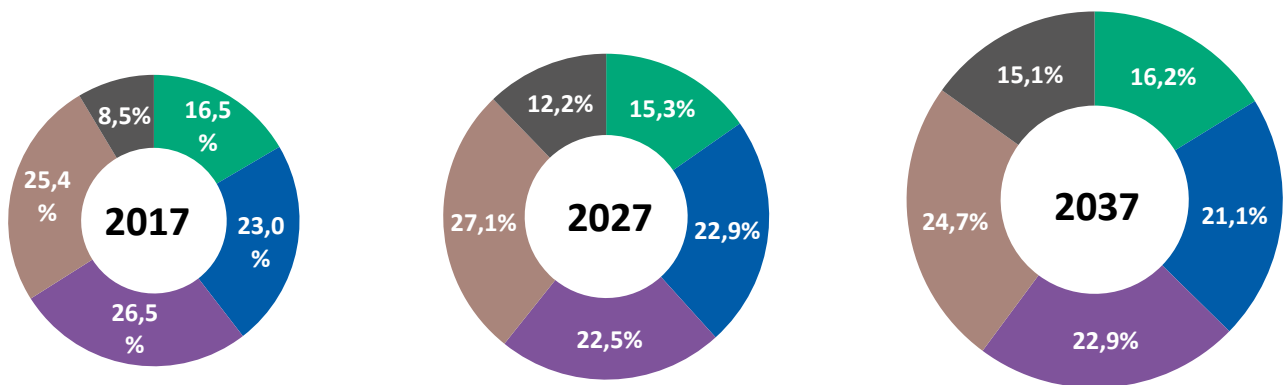
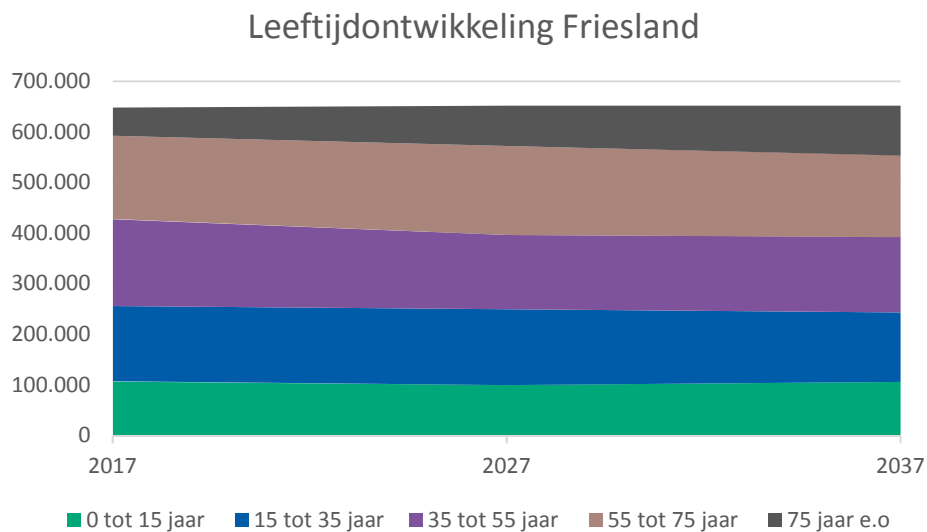
Friesland	2012	2013	2014	2015	2016	2012-2016
Deelnemers MBO Zorg en Welzijn	6662	6671	6283	6107	6383	-279
Deelnemers HBO Zorg en Welzijn	2641	3016	3232	3166	3204	563
Deelnemers MBO Zorg	3689	3843	3643	3647	3865	176
Deelnemers HBO Zorg	557	666	765	768	868	311
Deelnemers MBO Welzijn	2973	2828	2640	2460	2518	-455
Deelnemers HBO Welzijn	2084	2350	2467	2398	2336	252
Percentage deelnemers Zorg en Welzijn t.o.v. totaal MBO	27,5%	27,2%	25,9%	24,9%	25,5%	-2,0%
Percentage deelnemers Zorg en Welzijn t.o.v. totaal HBO	12,8%	13,7%	14,0%	13,9%	14,1%	1,4%
Percentage deelnemers in Zorg t.o.v. totaal MBO	15,3%	15,7%	15,0%	14,9%	15,5%	0,2%
Percentage deelnemers in Zorg t.o.v. totaal HBO	2,7%	3,0%	3,3%	3,4%	3,8%	1,1%
Percentage deelnemers in Welzijn t.o.v. totaal MBO	12,3%	11,5%	10,9%	10,0%	10,1%	-2,2%
Percentage deelnemers in Welzijn t.o.v. totaal HBO	10,1%	10,7%	10,7%	10,5%	10,3%	0,2%
Totaal onderwijsdeelnemers Zorg en Welzijn	9.303	9.687	9.515	9.273	9.587	284
Zorg en Welzijn onderwijsdeelnemers t.o.v. totaal	20,7%	20,8%	20,1%	19,6%	20,1%	-0,6%

6. Het totaal aantal inwoners in Friesland neemt af maar er komen meer mensen met een leeftijd van 75 jaar en ouder

- De komende twintig jaar stijgt het aantal inwoners in de provincie Friesland naar verwachting met ruim 4.000 mensen (n= 4.400). Een stijging van 0,7%.
- De grootste daling van het aantal Friezen, namelijk 13,1%, wordt verwacht in de leeftijdscategorie van 35 t/m 55 jaar (n= -22.500).
- In tegenstelling tot de andere leeftijdscategorieën, is de verwachting dat het percentage van mensen met de leeftijd van 75 en ouder in Friesland bijna verdubbelt van 8,5% in 2017 naar 15,1% in 2037 (n=43.100).

Figuur 4: Verwachte leeftijd ontwikkeling Friesland 2017, 2027 en 2037

Bron: PBL en CBS 2016, bewerking ZorgpleinNoord 2017

7. Conclusies factsheet

- In de periode 2012-2015 is het aantal werknemers in de sector zorg- en wijk sterk afgenomen.
- Naar aanleiding van het prognosemodel van Kiwa Carity (2016) en het sterk aantal toenemende vacatures op de vacaturesite van ZorgpleinNoord is de verwachting dat de vraag naar werknemers in de sector zorg- en wijk in de komende jaren weer sterk zal toenemen.
- Cijfers van Duo laten zien dat het aantal onderwijsdeelnemers in de sector zorg- en wijk ten opzichte van het totaal aantal onderwijsdeelnemers in totaal ongeveer gelijk blijft. Het aantal onderwijsdeelnemers van welzijnsopleidingen daalt licht maar de onderwijsdeelnemers met zorgopleidingen nemen toe.
- Cijfers van het CBS tonen aan dat het totaal aantal inwoners in Friesland licht stijgt en dat vooral het aantal mensen met een leeftijd van 75 jaar en ouder sterk zal toenemen.
- Naar verwachting groeit de werkgelegenheid in zorg en wijk en wordt de arbeidsmarkt de komende jaren krappere. Daarbij neemt door vergrijzing en ontgroening het aantal potentiële zorgvragers de komende twintig jaar behoorlijk toe en daalt het aantal potentiële zorgverleners. Het is een hele opgave om nu en in de toekomst aan personeel te komen die de groeiende zorgvraag aan kan.

Bronnen:

- DUO (2017). Geraadpleegd 23 november 2017 op:
<https://www.duo.nl/open Onderwijsdata/databestanden/mbo/onderwijsdeelnemers/>
<https://duo.nl/open Onderwijsdata/databestanden/ho/ingeschreven/hbo-ingeschr/>
<https://duo.nl/open Onderwijsdata/databestanden/ho/ingeschreven/wo-ingeschr/>
- PLB en CBS (2016). *Regionale bevolking- en huishoudensprognose 2016*.
- Prismant en CAOP (2016). *Regionaal Tabellenboek 2016 (versie excl. scenariotabellen)*.
- Prismant en CAOP (2016). *Arbeid in Zorg en Welzijn, Jeugdzorg en Kinderopvang. Integrerend Rapport*.
- Prismant (2016). *Databank >Regionaal > Werkgelegenheid >Branches*. Geraadpleegd 5 januari 2017 op:
<http://www.azwinfo.nl/jive>
- Prismant (2017). *Arbeidsmarkttool 2016-2020*. Geraadpleegd 16 februari 2017 op:
<http://www.azwinfo.nl/documents/Arbeidsmarkttool>.
- ZorgpleinNoord (2017). *Ontwikkeling aantal geplaatste vacatures per maand*.
<https://www.zorgpleinnoord.nl/>

Heeft u vragen naar aanleiding van deze factsheet dan kunt u contact nemen met één van de onderzoekers van ZorgpleinNoord namelijk:

Karin Doornbos, tel. 050-5757 470 / email: k.doornbos@zorgpleinnoord.nl.
Jort Voerman, tel 050-5757 470 / email: j.voerman@zorgpleinnoord.nl.